

Forventninger og virkelighed på Humaniora

Tæt og nøgtern bog om de humanistiske fags mangfoldighed og paradokser medvirker til at afmystificere feltet for nuværende og kommende studerende

Per Fibæk Laursen. Ind på Humaniora. Gyldendal Uddannelse, serien Carpe. 137 s. 148 kr.

Af Jette Odgaard Villemoes

Når man som potentiel studerende overvejer et studium på Humaniora, er det ofte ud fra en forestilling om, at man godt kunne "tænke sig noget med litteratur" eller "blive endnu bedre til f.eks. fransk, engelsk eller tysk." Det sker desværre temmelig ofte, at de nye studerendes forventninger ikke står mål med virkeligheden på studiet, og ofte kommer det bag på de nye, at studiets abstraktionsniveau er så højt. Man læser ikke fransk for at blive god til at tale det (det er en bivirkning!), men for at studere dets fonetik, grammatik og kulturhistorie. Litteraturvidenskab handler ikke primært om litteraturen, men i højere grad om de forskellige teorier, der bruges til at belyse forskellige forhold omkring litteraturen i mere videnskabelig forstand.

Per Fibæk Laursens bog *Ind på Humaniora* er et værdifuldt supplement til de informationer, som alle potentielle studerende bør indhente, før de ansøger om optagelse på et humanistisk studium. Den kan være med til at gøre de unges forventninger mere realistiske, men den er for generel i sin tilgangsvinkel til at kunne udrydde alle romantiske forestillinger om, hvad humaniora er, men det er vi på Humaniora vel i grunden heller ikke interesseret i...?

En ting, der forekommer mig slående, når humanister diskuterer, er alle de forskellige synsvinkler, der bringes på banen. Evnen til at se en ting eller et emne fra forskellige synsvinkler anses for at være et af kendetegnene ved det, der flere ste-

der betegnes "de generelle humanistkvalifikationer". Men i bund og grund er det vel en evne, de fleste mennesker, akademikere eller ej, er i besiddelse af. På universitetet er det blot én af de ting, der bliver særligt trænet og opøvet gennem studiet.

Mangfoldigheden

Per Fibæk Laursens bog kan læses med forskellige indgangsvinkler. Læser man den som et videnskabeligt stykke arbejde, udført af en lektor i pædagogik, er man gået galt i byen. Læser man den som en generel indføring i, hvad det vil sige at læse på et humanistisk fakultet, er man mere på rette vej. Men selv inden for de forskellige humanistiske fag er der forskellige måder at arbejde på, forskellige vinkler at arbejde med stoffet på. Den måde, man arbejder på i fremmedsprogfagene, er væsensforskellig fra arbejdsmåden i de mere teoritunge fag som f.eks. litteraturvidenskab eller medievidenskab. Og selv inden for sprogfagene er synsvinklen på, hvad det er væsentligt at skulle lære, forskellig.

Går man helt ned i detaljen og ser på den enkelte studerende eller underviser, er der ikke to mennesker, selv på det samme fag, der har helt ens holdninger og tilgange til faget. Og det er noget af det, der er så vanvittig spændende ved humanistiske studier. Forskelligheden, mangfoldigheden og de uanede mængder af stof, man kan kaste sig over. Men det kræver, at man finder nøglen til alle herlighederne, og det kan godt være svært.

Per Fibæk Laursen forsøger i bogen at afmystificere de humanistiske studier, der af mange nye og

potentielle studerende i al almindelighed og folk uden for universitetsverdenen i særdeleshed betragtes som ret diffuse størrelser. Det lykkes ham et godt stykke hen ad vejen, og det skal jeg komme nærmere ind på.

Især for de nye

Per Fibæk Laursen definerer meget klart i forordet, hvem hans målgruppe er, og hvilket sigte han har med bogen. Målgruppen er nye og potentielle studerende, og sigtet er at forklare, hvad humaniora egentligt er, hvad det går ud på og at søge at give et svar på, hvordan man lærer humaniora. Det er et imponerende emne at tage hul på, og der kunne skrives (og er blevet skrevet) lange afhandlinger om det. På de 130 sider, bogen fylder, kommer Per Fibæk Laursen temmeligt langt omkring og får tegnet et generelt billede af humaniora og dets historie.

Hvad bogens målgruppe angår, så kunne den sagtens udvides til at omfatte ikke blot nye og potentielle studerende, men også 2. og 3. års studerende. Selv når man er faldet til på et studium og i og for sig har det godt med det, man går og laver, kan man ind imellem spekulere på, hvor den større sammenhæng er.

Mange når frem til det på egen hånd og gennem faglige diskussioner med medstuderende og lærere, men det er en længere erkendelsesproces, og man er ofte langt henne i 4. og 5. semester, før man begynder at se de store linier i humaniora. Og på det tidspunkt er en del af de nye studerende faldet fra, nemlig de, hvis forventninger til det studium, de havde valgt, ikke stod mål med virkeligheden. Det er så absolut en af de posi-

tive sider ved udgivelsen af en bog som *Ind på Humaniora*, at de unge, der overvejer at søge på Humaniora, kan læse den og få en idé om, hvad det er, der venter dem.

Vinkler og paradokser

De 130 sider er opdelt i ti kapitler, der på forskellig vis belyser humaniora. Med lidt god vilje kan bogen læses på et par dage, selv af utrænede læsere med bare en smule interesse for emnet. Per Fibæk Laursen bruger fem af de ti kapitler på at give forskellige vinkler på humaniora. Både historisk, videnskabsteoretisk, kulturanalytisk, sociologisk og studiemæssigt kommer han omkring emnet. Specielt den historiske vinkel er spændende, idet han i dette kapitel får trukket nogle af de paradokser frem, som man støder på i løbet af et universitetsstudium - vel ikke bare på Humaniora, men på universitetet generelt. Det mest slående eksempel er modsætningen mellem det indviede fællesskab og den almene oplysning, det at mange kandidater efter endt uddannelse skal ud og formidle deres viden til en bred offentlighed.

Der eksisterer et naturligt, fagligt fællesskab på de fleste institutter, hvor lærere og studerende kan tale sammen i et fælles fagsprog. Men man skal såmænd ikke længere end til et hvilket som helst andet institut inden for humaniora, så er man uden for det faglige fællesskab, hvor fagets termer er uforståelige for udenforstående. Siden kræver det ikke så lidt af en omstilling hos den færdige kandidat, hvis vedkommende ikke vil risikere at tale hen over hovederne på de mennesker, han eller hun skal undervise. Modsætningen mellem det indviede fællesskab og den virkelige verden udenfor kan være svær at overvinde.

Allerede i kapitel 2 introducerer Per Fibæk Laursen en miniundersøgelse, som han har foretaget

blandt studerende med henblik på at finde ud af, hvordan de oplever humaniora. Undersøgelsen er baseret på interviews med 17 studerende fra fagene litteraturvidenskab og pædagogik. Kapitlet er illustreret med mange citater fra interviewene, og det er godt. "Der er altså andre end mig, der synes det her er svært", tænker man. Per Fibæk Laursen gør selv opmærksom på, at 17 studerende måske er et lige lovlig spinkelt grundlag at basere en undersøgelse på, og det har han helt ret i.

Overblik og ståsted

De interviewede studerendes generelle betragtninger over humaniora er noget, alle studerende kan forholde sig til, men de metoder, der bruges i litteraturvidenskab og pædagogik, er forskellige fra den fremgangsmåde, der bruges i f.eks. fremmedsprogfagene. Dannelsen af overblik og ståsted inden for det fag, man har valgt at studere, sammen med udviklingen af selvdisciplin er noget, alle studerende kan relatere til. Set i bakspejlet er det jo en voldsom, personlig udvikling, man gennemgår i løbet af de fem-seks år, det tager at læse til cand. mag.

Det kan ikke undre, at de erkendelsesprocesser, man gennemgår, også kommer til at præge én personligt. For potentielle studerende er det et godt kapitel at læse. Men Per Fibæk Laursen skulle have ladet kapitlet stå for sig selv. I kapitel 3 går han et skridt videre og forsøger på baggrund af sin lille undersøgelse at udvikle en model for, hvordan man lærer humaniora. Det er for prætentivt, set i lyset af bogens målgruppe.

Bogen er tænkt som en indføring i humaniora for nye og potentielle studerende, og det gør han selv opmærksom på i indledningen. Det er ikke et stykke videnskabeligt arbejde - da slet ikke på baggrund af så spinkelt et grundlag som en

undersøgelse, foretaget blandt 17 studerende. Alligevel kan videnskabsmanden ikke nære sig for at trække i arbejdstøjet og "...udvikle en model for, hvordan læring af et humanistisk fag udvikler sig" (s. 46), og det bliver hele tredje kapitel brugt til. For potentielle og nye studerende er kapitlet temmelig overflødig, men for 2. og 3. års studerende er det interessant, for de vil kunne sammenligne med deres egne studieerfaringer.

For nye 1. års studerende er det hårdt fodarbejde at sætte sig ind i fagets grundstof. Man er nødt til at have noget basisstof at arbejde med, før man kan begynde at sætte teorierne og det faktuelle stof i relation til hinanden. Og dette fodarbejde foregår meget forskelligt, alt efter hvilket humanistisk fag man har valgt at studere. Så modellen kan måske nok bruges af studerende på de teoritunge fag, men den duer ikke rigtig til f.eks. de moderne fremmedsprogfag.

Derimod er kapitel 8, 'En studiemæssig vinkel på humaniora', godt at læse for dem, der overvejer et humanistisk studium. Her forklarer Per Fibæk Laursen forskellen på de forskellige abstraktionsniveauer, der eksisterer inden for et fag, og hvis man har forventninger om at komme til at tale flydende fransk ved at læse Fransk, så kan man godt blive skuffet. For det er ikke det primære mål.

Engagementet

Et studium i et fremmedsprogfag er først og fremmest et studium i sprogets fonetik, grammatik, lingvistik og kulturhistorie. Vil man lære at tale sproget flydende, er det ens eget ansvar, og det kræver ofte et udvekslingsophold i det pågældende land. Fonetikken, grammatikken og kulturhistorien ligger et par abstraktionsniveauer over det at kunne tale sproget, og i studiet af det pågæl-

dende lands historie og litteratur vil man også blive udsat for mere teori- tungte discipliner.

Kapitel 9 indeholder nogle konkrete forslag til, hvordan undervisning og studiemiljø kan gøres bedre. Og her er Per Fibæk Laursen inde på noget væsentligt og samtidigt ret ømtåleligt. De studerende klager over, at lærerne underviser for lidt, fordi deres forskning og publikationer umiddelbart giver mere i forhold til ansættelse og karriere. Og de studerende mangler engagement i deres fag. Især det manglende engagement har været til debat på det seneste.

Mange kommer direkte fra gymnasiet, hvor de er vant til, at tingene i vidt omfang bliver serveret for dem, og når dagens lektielæsning er overstået, kan de holde fri. Men sådan fungerer det ikke på universitetet. Her bliver man i princippet aldrig færdig med at læse om et bestemt emne, der er altid flere vinkler, man kunne belyse. Det er en voldsom omstilling, som de studerende, der kommer direkte fra gymnasiet, skal igennem. Og derfor har de måske ikke så meget overskud til at engagere sig socialt og

fagligt i deres studium. Her mærker fagene på godt og ondt endnu et paradoks. Regeringen ser gerne, at de unge går direkte videre til en lang, videregående uddannelse, men mange unge mennesker er ikke modne nok til de erkendelsesprocesser, et studium kræver. De bruger al deres energi i et forsøg på at følge med og har så slet ikke overskud til det faglige engagement, som er nødvendigt, hvis de skal være med til at præge og udvikle deres fag, noget, som man på de fleste fag har vide muligheder for. Det er en svær og omfattende diskussion, der også har mange indfaldsvinkler.

Den højere mening

Ind på Humaniora giver ikke endegyldige svar på, om et humaniorastudium er noget for én eller ej, men man får et kraftigt fingerpeg om, hvad humaniora er, og om man måske skulle vente et år eller to og få samlet noget (livs-)erfaring, før man søger ind. Den kan anbefales til alle, der overvejer at studere humaniora, men kan dog ikke erstatte de informationer, man under alle omstændigheder bør indsamle ved at gå til Åbent Husarrangementer på det

eller de fag, man overvejer at søge ind på, eller ved at opsøge IVUC-centrene.

I det store hele synes jeg, at bogens mål bliver indfriet. Den kan læses af studerende på flere niveauer. Bogen er bestemt anbefalelsesværdig for dem, der overvejer at søge ind på Humaniora. Men også de nye studerende, som slås ikke bare med det faglige stof, men også med selv at skulle sørge for alting, selv melde sig til eksamen, tjekke opslagstavle, måske falde til i en ny by, måske lige er flyttet hjemmefra eller kommer fra gymnasiet, hvor der bliver sørget for, at man ikke glemmer noget, kan have glæde af bogen. De lidt ældre studerende på 2. og 3. år, der er faldet til på studiet, men ind imellem spekulerer på den højere mening med det, de går og laver, vil kunne læse bogen og måske blive bevidst om nogle processer og forhold i deres studium, som de har gået og tumlet med. Vi kan alle komme ud for perioder i studiet, hvor man spekulerer på, hvad meningen med det egentlig er.

Jette Odgaard Villemoes er stud. mag i fransk (3. år) på Aarhus Universitet.